

Cod Clusters innspill til bearbeidingsutvalget september 2021

Innledning

Cod Cluster er en nasjonal Arena Pro hvitfiskklynge som representerer hele verdikjeden fra hav til marked. I overkant av 50 medlemmer jobber for helårlige industriarbeidsplasser og større lønnsomhet i hvitfisknæringen, samt bærekraftige kystsamfunn.

Klyngen har fem arbeidsområder; levendefangst, -lagring og levering av torskefisk, mer bearbeiding i Norge, økt utnyttelse av restråstoff, torskeoppdrett og markedsutvikling.

Klyngens partnerskap representerer nærmere 80% av Norges filetprodusenter.

Cod Cluster har sagt at partnerskapet løpet av de neste fem årene skal:

- Øke eksporten av norsk sjømat med 10 milliarder
- Øke lønnsomheten i partnerskapet med 50%
- Bidra til 1000 nye helårlige industriarbeidsplasser i Norge

Dagens situasjon sett fra Cod Cluster

Den største utfordringen i hvitfisknæringen i dag er mangel på kontinuitet, kvantum og kvalitet; den manglende forutsigbarheten i råstofftilgang for industrien gjør det meget vanskelig å planlegge og ikke minst garantere at medarbeiderne kan komme på jobb hver dag. I tillegg er variasjonen i kvaliteten på råstoffet altfor stor.

Fiskeripolitikken de siste 20 årene har vært en ren flåtepolitikk, som har medført kortere sesong, stadig synkende lønnsomhet i landindustrien og dermed også nedbygging av industrien, stadig større eksport av ubearbeidet råstoff. Incentivene for å bygge opp landindustrien og de bærekraftige kystsamfunnene har stort sett vært fraværende.

Hvitfiskindustrien trenger politisk hjelp for å overleve, for å utvikle seg. Og noe av løsningen finnes kanskje i oppdrettsnæringen?

Virkemidler til utvikling

Det har i hele historien til lakseoppdrett vært en stor delingsvilje blant aktørene, og det har vært stor politisk vilje til å legge til rett for utvikling innen alle områder av oppdrett. Ett av de viktigste incentivene kom i 2015; utviklingstillatelser som er en **midlertidig ordning** med særtillatelser som kan tildeles prosjekter som innebærer **betydelig innovasjon og betydelige investeringer**.

Denne delingen av risiko og kostnader mellom næring og stat, har bidratt til store og viktige utviklingsprosjekt til gode for hele næringen, og til slutt hele nasjonen. Alle vet hvilken økonomisk eksportsuksess oppdrettsnæringen er.

I 2020 ble det gitt 108 utviklingstillatelser til oppdrettsnæringen. Legger en til grunn prisene på den siste MTB-auksjonen, kan en konsesjon prises til ca 200 millioner. Satt på spissen kan en si at oppdrettsnæringen «fikk» 21,6 milliarder i incentiver fra Staten i 2020.

Utviklingstillatelser til hvitfisknæringen

Hvitfisknæringen har i dag i praksis to incentivordninger; ferskfiskordningen og levendebonus. Begge ordningene er omstridte. Den ene fordi den tilsynelatende gir ensidige fordeler for Finnmark og den andre fordi den tilsynelatende gir fordeler til den delen av flåten som velger å delta i ordningen.

Cod Cluster arbeider for at hvitfiskindustrien kan få samme forståelse for behov for «utviklingstillatelser» som oppdrettsnæringen har fått. Fiskeressursene er en felles ressurs – det håper vi alle er enige om. Så ved å legge incentiver på bordet for flåten, kan industrien på land få

mulighet til å utvikle seg. En lønnsom fiskeindustri på land, medfører økt verdiskaping og bærekraftige kystsamfunn, og i sum flere inntekter til fellesskapet.

Cod Cluster ønsker derfor at begge incentivordningene utvides:

Ferskfiskordningen

Dette er en ordning som virker. Den bidrar til at industrien i hele Nord-Norge har fisk til bearbeiding store deler av året. Fisk landet i Finnmark blir fraktet sørover for bearbeiding. Det er altså ikke en ordning bare for Finnmark. Dagens ordning bør utvides i tid og kvantum for kystflåten. Det bør også iverksettes en ferskfiskordning for den havgående flåten, for på den måten sikre at mer av dette råstoffet kommer den norske fiskeindustrien til gode. Datoer for en ferskfiskordning for den havgående flåten, må være utenom vintersesongen.

Levendebonus

Cod Cluster har vært og er en forkjemper for levendebonusen. Det er en ordning som fungerer gjennom at sesongen blir strukket med inntil 20 uker langs store deler av den nordnorske kysten. Ordningen har også medført at teknologi er blitt utviklet slik at fisk, spesielt hyse, blir levert levede til anlegg med en kvalitet som ellers ikke er mulig å oppnå. Og det gir også restråstoff med utmerket kvalitet.

Det gjenstår mye forskning og utvikling før en kan si at levendefangst og -lagring fungerer optimalt. Spesielt innen teknologi om bord i båter, bruk av andre fangstredskap enn snurrevad, og fiskevelferd om bord i båt og i merd, er det flere utfordringer som må løses. Derfor mener Cod Cluster det er meget viktig at ordningen ikke fjernes etter sesongen 2023 som planlagt. Tvert imot; ordningen må styrkes – bonus må økes til 50%, oppstartsdato bør settes til 1. februar, og volum må økes. Det er ikke et mål at levendebonusen skal vare evig, men næringen må få mulighet til å løse utfordringene før incentivene fjernes. Dette støttes også av de to forskningsrapportene som finnes på områdene.

Teknologiutvikling

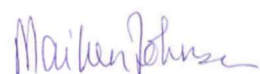
Norge er et høykostland, og på bearbeiding konkurrerer vi om råstoffet med land som har vesentlig lavere lønnskostnader. Sjømatnasjonen Norge trenger ny teknologi som kan gjøre produksjonen mer effektiv. Norge har mange katapultsentre, ingen av disse har fiskeindustri som hovedfokus, ei heller er de plassert i Nord-Norge. Vi forslår et katapultsenter i Nord-Norge som skal fremme teknologi innen bearbeiding av fisk.

Til slutt

Våre forslag har en lav investeringskostnad sett opp mot satsingen i andre næringer og ikke minst den avkastningen Norge vil få ved at mere fisk bearbeides hjemme.

Målet til Cod Cluster er at næringen ved hjelp av noen enkle incentiver og gjennom samarbeid, forskning og utvikling skal bidra til en mangedoblet verdiskaping for det norske samfunnet.

Med vennlig hilsen

Maiken Johnsen

Klyngeleder Cod Cluster